

TEFSİR EĞİTİM ve ÖĞRETİMİNİN PROBLEMLERİ

[SEMPOZYUM TEBLİĞ ve MÜZAKERELERİ]

11-12 Haziran 2005, Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Nihat Bayşu Konferans Salonu, VAN

TEFSİR EĞİTİM ve ÖĞRETİMİNİN PROBLEMLERİ

[SEMPOZYUM TEBLİĞ ve MÜZAKERELERİ]

11-12 Haziran 2005, Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Nihat Bayşu Konferans Salonu, VAN

TEFSİR VE KUR'ÂN DERSLERİNİN ÖĞRENCİLERDE "KUR'ÂN KÜLTÜRÜ" OLUŞTURACAK ŞEKİLDE VERİLMESİ

Prof.Dr. Ali AKPINAR

CÜ İlahiyat Fakültesi

Saygı değer hocalarım!

Ben de öncelikle bizleri buraya getirdikleri için düşünce ve eylem planında emeği geçen arkadaşlarımızı ve hocalarımızı tebrik ederek sözlerime başlamak istiyorum. Benim burada sizlere sunacağım mütevazı sunumumda bir anlamda ilam-ı malum bir anlamda da akıllara düşürmek gayesine yönelik olarak ve bir dönem öğrencilerle yaptığımız bir denemenin sonuçlarını sizlerle paylaşmak ve bir anlamda da istişare yapmak gayesine yöneliktir.

Tespitler: Fakülte öğrencilerimize yapılan bir ankette, öğrencilerimizin büyük bir kısmı, Kur'ân derslerinin ezberciliğe dayalı ve monoton geçtiğini; Tefsir derslerinin ise Arapça metin okutulan '*metin dersi*' haline dönüştürüldüğünü belirterek her iki grup derste de Kur'ân'ın mesajının günümüz insanına hitap edecek bir biçimde sunulamadığından, derslerin öğrenciye Kur'ân kültürü vermekten uzak olduğundan, derslerde öğretilen ve ezberletilenlerin ise kısa zamanda unutulup gittiğinden dert yanmışlardır.

Bu sızlanmaların giderilebilmesi, Kur'ân ve Tefsir derslerinin daha canlı, daha cazip ve günümüz insanına daha candan hitap eder bir hale dönüştürülmesine bağlıdır diye düşünüyoruz.

Bir kere bugün verilen/yapılan din hizmetlerinin Kur'ân merkezli olarak yapıldığı söylenemez. Zira yapılan çalışmalarda dinin en temel kaynağı olan Kur'ân yeterince gündeme gelmemekte, yeterince belirleyici olmamakta, ikinci/geri planda kalmakta ve hatta dini anlatma durumunda olanlarca Kur'ân yeterince tanınmamaktadır. Din adına yapılan konuşmalarda, Kur'ân'dan ne kadar âyet okunduğuna bakılarak bu konuda Kur'ân'ın ne kadar belirleyici olduğu tespit edilebilir. Hatta çoğu zaman Kur'ân'a ters düşen, onunla örtüşmeyen, ondan kaynaklanmayan uydurma, hurafe, bidat sözler, hikaye ve rivâyetler bu kabil konuşmaların ağırlıklı konusu olabilmektedir.

İlahiyat Fakültelerinde okutulan sınırlı sayıdaki Tefsirle ilgili dersler, ağırlıklı

olarak usûl tartışmalarıyla geçtiğinden, öğrencilerimiz zengin bir Kur'ân kültürüne sahip olmadan mezun olmaktadır.

Halkın ve Din görevlisinin Kur'ân anlayışı: Bugün başarılı bir din hizmeti için Kur'ân'ın merkeze alınması gereklidir. Bunun için de insanımızın Kur'ân anlayışının tespiti önem arz etmektedir. Sözelimi bugün Kur'ân çoğu insanın nazarında sadece ibadetlerde okunan bir kitaptır. Özellikle zor zamanlarda hatırlanıp başvuru bir dua kitabıdır. Ölû ardından okunan bir teselli kitabıdır.. Tıbbın çare olamadığı hastalıklar için okunan kitaptır.. Ev aksesuarı, duvar, kitaplık, çeyiz sandığı süsü olan kitaptır.. Mevlid ve dini düğün merasimlerinde okunan kitaptır.. Para/iş (imam-hatiplik, din hizmetlisi görevi gibi) kazandıran kitaptır.. Güzel okuyucusuna toplumda itibar kazandıran kitaptır.. vb. Peki Kur'ân bunlardan hangisi için inmiştir, yahut Kur'ân'ın iniş gayesi tam olarak bunlardan hangisidir?

Doğru bir Kur'ân tanımı ortaya koyabilmek: Doğru bir Kur'ân anlayışının oluşturulması, öncelikle onun doğru tanımlanmasına bağlıdır. Kur'ân nedir/ne değildir, nelerden bahseder ve niçin indirilmiştir? Bu sorulara verilebilecek tatmin edici cevaplar bizi sağlıklı sonuçlara götürebilir.

Her şeyden önce Kur'ân, İlahî Kelâmdır. Yarattığını iyi bilen, ona biçtiği/ uygun gördüğü hayat düsturudur. Kur'ân insanlığın problemlerine dikkat çeken, onları teşhis eden, alternatif tedavi yöntemleri/ çareler sunan bir reçetedir. O, akla ve düşünmeye önem verir. O, hayatın içinden olay, yönlendirme ve problemlere deyinen bir hayat kitabı, yarattığı insanı en iyi bilen bir zâtın mesajıdır. Onun anlatımı, canlı, yaşanılabilir, ikna edici, tatmin edici ve inandırıcıdır. Kur'ân'ın mesajı akıllara, beyinlere, gönüllere, vicdanlara, duygulara birlikte hitap eder; bunların hepsini birden harekete geçirir özelliktedir.

Kur'ân, Yüce Allah'ın kelâmı, O'nun sözüdür. Biz ise Allah'ın kullarıyız. Yüce Allah, biz kulları ile iletişim kurmak için, bizim dilimizde kitaplar indirmiş, son olarak da Kur'ân'ı indirmiştir. Kur'ân Arapça'dır. Arapça ise insan dilidir. Cenâb-ı Hak, bize kendisini ve isteklerini tanıtabilmek için bizim dilimizle bizlere seslenmiştir. Ama Kur'ân'da insan dili Arapça, sıradan bir kul dili olmanın ötesinde ilahî bir kullanıma bürünmüştür. Nasıl ki, bir edebiyatçının yahut bir büyük düşünürün elinde dil, sıradan insanların konuştukları dilden öte bir kalıba giriyorsa; Kur'ân dili Arapça da, Yüce Yaratanın anlatımında apayrı bir kılığa bürünmüştür. Kur'ân dili Arapça'nın bu ayrıcalığı, onun anlaşılabilirliği anlamına gelmez elbette. Fakat anlaşılabilmesi için biraz çaba sarf etmeyi, bir alt yapı kazanmayı gerekli kılar.

Kur'ân, kulların dosdoğru yolu bulup dünyada huzurlu bir hayatı yaşamak ve sonuçta ahiret mutluluğunu kazanmak için gerekli tüm temel prensipleri ihtiva eder. Onda tevhidî esaslar, hak din ve diğer dinler, batıl inançlar, ibadetler, ahlak ilkeleri, sosyal ilişkiler, aile hukuku, ceza hukuku, devletler hukukuna dair ilke ve hükümler vardır. Göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin yaratılışı, meşhur peygamberler ve

melekler, cinler, geçmiş toplumların hayat hikayeleri, insanın yaratılışı ve ölümü, ölüm sonrası hayat, bilgi, bilgi kaynakları, bilgi edinme yolları, bilginin getirdiği yükümlülükler, Allah'ın güzel isimleri, peygamberler ve son peygamber Hz. Muhammed ile ilgili bilgiler, sevaplar, günahlara dair bilgiler vardır. Onda iyiliklerin dünya ve ahiret kazanımları, kötülüklerin de dünya ve ahirette kaybettirdikleri açıklanmıştır. Onda sosyal, siyasal ve ekonomik hayatla ilgili sağlam ve evrensel ilkeler vardır. O, bir ilimler hazinesidir. Onda, İslâm bilimlerinin temel ilkeleri yanında, ielsefe, ahlak, belagat, mantık, astronomi, matematik, tabiat bilgisi, sosyoloji, psikoloji gibi bilimlerle ilgili bilgiler vardır.¹

Kur'an, sayılan bu alanlar için müstakil bir kitap değildir. Onu bir hukuk kitabı, yahut bir astronomi kitabı, bilimsel bir ansiklopedi veya bir müzik kitabı olarak görmek son derece yanlıştır. O, sayılan bu dallarla ilgili, bugünkü modern ilmin öngördüğü şekilde sistematik bilgiler içermez. Kur'an, adı geçen bu alanlarla ilgili bilgileri, yalın olarak değil, madde-mana, dünya-ahiret örgüsü içerisinde ve insanlığın hidâyetine vesile olacak şekilde, kendine has üslubu ile ve kendi sistematigi içerisinde verir. O, bu konuda eşi benzeri olmayan bir kitaptır. Sözelimi Kur'an'da, hukukî bir hüküm, onun dünyadaki yansımaları yanında, vicdanî ve uhrevî yansımaları ile birlikte verilir. Kısaca Kur'an, hikaye, roman, makale ve benzeri edebî metin türlerinden hiçbirine benzemeyen; Arap dilini kullanışıyla, üslubuyla, muhtevasıyla nevi şahsına münhasır ilahî bir kelâmdır.

Kur'an'da bazı konular üzerinde çokça durulur. Ama bu, Kur'an'da geçen diğer konuların önemsiz olduğu anlamına gelmez. Aksine Kur'an'da geçen her konu önemlidir ve insanlık için gereklidir. Kur'an'ın ağırlıklı olarak işlediği konuları öne çıkaran 'Kur'an'da Ana Konular' adlı çalışmalar da bu çerçevede değerlendirilmelidir. Kur'an'ın işlediği konular, insanlığın en çok ihtiyaç duyduğu konulardır; onun önerdiği çözümler de insanlığın en fazla muhtaç olduğu önerilerdir.

Kur'an'daki konuları ve âyetlerdeki geçiş yoğunluğunu şu yedi maddede gösterebiliriz:²

1. Son Peygamberin Tevhid Mücadelesi: ~1920 âyet, altı bin küsür³ Kur'an âyeti içerisinde % 30.

2. Kıyamet ve Ahirete Yönelik Âyetler: ~1643 âyet, % 25.

¹ Sayılan bu bilimler ve onlarla ilgili âyetler için bkz. Suyûtî, *el-İklîl*, s. 17-18 Bilmen Ö. Nasuhi, *Büyük Tefsir Tarihî*, I, 46-95.

² bk. Mehdi Bâzeran, *Kur'an'ın Nüzûl Süreci*, Ankara 1998, s. 163-173. Bir âyet içerisinde birden fazla konuya devinilebildiğinden verilen rakamlar, yaklaşık toplamlardır. Bu tablo, Kur'an muhtevası hakkında genel bir fikir verme amacına yöneliktir, farklı bakış açısı ve değişik değerlendirmelerle daha farklı tablolar ortaya konabilir.

³ Basmelenin her sureden bir âyeti sayılması, hece harflerinin müstakil birer âyet sayılması ve bazı âyetlerin bir yahut birden fazla âyet sayılması gibi sebeplerden dolayı âyetlerin sayısı konusunda farklı rakamlar telaffuz edilmiştir. Bu yüzden biz, küsür ifadesi kullandık.

3. Geçmiş Peygamberlerin Tevhid Mücadelesi: ~1500 âyet, % 23.

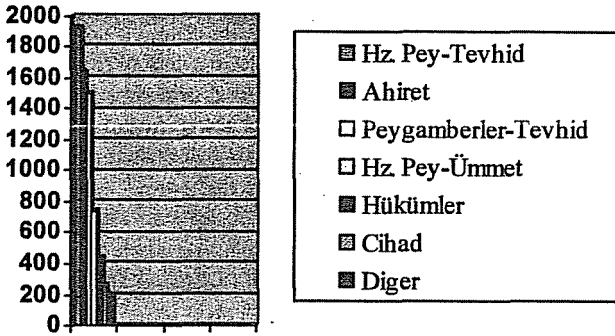
4. Son Peygamberin Çağdaşları ve Ümmetiyle Olan İlişkileri: ~736 âyet, (Kitap ehli: 280, Müslümanlar: 456), % 11.

5. Hükümler (Terbiye, Ahlâkî ve Fikhî bağlamda): ~436 âyet, % 7.

6. Cihad (soğuk ve sıcak savaş): ~260 âyet, % 4.

7. Diğer Konular (İnsanın yaratılışı, şeytan, cin, Hz. Peygamberin ailelerine ilişkin hükümler): ~ 203 âyet, % 3.

Bu maddeleri şu şekilde grafikte göstermemiz de mümkündür:

Verilen bu rakamlardan hareketle şu tespitleri yapabiliriz: Kıyamet ve Ahiret ahvaline yönelik âyetler, Kur'ân'ın beşte birini oluşturuyor ki, bu Ahiret inancının ne kadar önemli olduğunun açık bir göstergesidir. Peygamberimiz başta olmak üzere tüm peygamberlerin tevhid mücadelesini anlatan âyetler, Kur'ân'ın neredeyse yarısına tekabül etmektedir. Bu da insanları doğrularla tanıştırma görevini yerine getirirken, peygamberlerin davet mücadelelerinden alacağımız pek çok şeyin olduğunu, bu yüzden davetçiler olarak onları çok iyi okumamızın gereğini ortaya koymaktadır. İnsanları gerçekte tanıştırma mücadelesi olan cihâd ile ilgili âyetler, yaklaşık olarak Kur'ân'ın yirmide birine; muamelât dediğimiz hükümlerle ilgili âyetler ise, Kur'ân'ın onda birine tekabül etmektedir. Dolayısıyla Kur'ân'ın mesajını insanlara ulaştırırken, Kur'ân'daki hiçbir konuyu göz ardı etmeden, Yüce Allah'ın ağırlıklı olarak üzerinde durduğu konuları ağırlıklı olarak gündeme getirmemizin ne kadar önemli olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Hedef: Bir din görevlisi yahut bir Müslüman, her şeyden evvel bu dini en doğru bir biçimde anlayıp başkalarına anlatmakla görevlidir. Bu bakımdan bulunduğumuz yer ve şartlarda öncü olmak, örnek olmak zorundayız. Bir ilâhiyatçı olarak üniversitenin, ailenin ve aynı şekilde bir cami görevlisi olarak caminin/dolayısıyla

mahallenin öncüsüyüz. Her bakımdan (ses-seda-tecvid vb) iyi/güzel bir Kur'an okuyucusu olarak örnek olmalıyız.

Sıkça okunan kısa sureler, aşırıların anlamlarını içimize / beynimize / hayatımıza sindirdikten sonra, o ölümsüz mesajları çevremizdeki insanlara/cemaate vermeliyiz, onları sürekli gündemde tutmalıyız. Namazlardan önce ve sonra okuyarak, cami tahta/panolarına güzel bir yazıyla yazarak, bilgisayar yazılımlarından yararlanarak bunu yapabiliriz. Evlerimizin, iş yerlerimizin bir köşesinde oluşturacağımız Kur'an panolarına yazacağımız âyet cümleleriyle onun mesajlarını gündemde tutabiliriz.

Kendi dünyamızda bir Kur'an kültürü oluşturmalıyız. Bunun için bilgi dağarcığımızda, toplumu ilgilendiren hemen her konuda/temel konularla ilgili okuyabileceğimiz bir âyetimiz olmalı. Bu seçme âyetleri orijinal metinleriyle birlikte ezberlemeliyiz. Çokça Kur'an okumalı, âyetleri üzerinde düşünmeli, müzakereler yapmalı, karşılıklı bilgi alışverişlerinde bulunmalı. Sadece camilerdeki programlarda değil, düğün dernek, çay sohbeti, aile ziyaretleri vb. bizim bulunduğumuz her toplantıda gündemde Kur'an olmalı ve gündem belirleyici olmalıdır.

Kur'an me'âli okumak, bazen yavan ve dinleyicilerin Kur'an'dan beklentisi bakımından hayal kırıcı olabilmektedir. Bunun için bir din bilgini/ilâhiyatçı olarak Kur'an derslerine muteber Tefsirlerle hazırlanmalı. Konuşmamızı kıssa ve hikayelerle süsleyeceksek, bu kıssa ve hikayeleri bizzat Kur'an'dan, sebab-i nüzûl rivâyetlerinden ve Tefsir kaynaklarından seçmeliyiz. Seçtiklerimiz Kur'an bütünlüğüne ve akla uygun olmalıdır.

Konuşmalarımızın ve çalışmalarımızın Kur'an merkezli olması, diğer kaynakları (hadîs, İslâm tarihi, fıkıh, değişik bilimsel veriler) dışlamamız anlamına gelmemelidir. Yeri gelince onlardan da yararlanmalıyız. Ama bütün bunları yaparken temel belirleyici Kur'an olmalı, Kur'an'ın ruhu/izi/havası hissedilmelidir.

İşte belki bunlar layıkıyla yapılabildiği zaman Kur'an, iniş gayesine uygun olarak bizim kitabımız olacak, hayat düsturumuz olacak ve öteki alemdeki 'Kitabın ne' sorusuna, 'Kitabım Kur'an' cevabını vermemiz Allah'ın izniyle mümkün olacaktır. Aksi takdirde Kur'an bizden davacı olmaya devam edecektir. Kur'an ile davalı olanların ise, iki dünyada iflah olmaları imkânsızdır.⁴

Mütevazı Bir Kur'an Kültürü Oluşturabilmek İçin Kur'an'dan Evrensel Mesajlar

Bilindiği üzere Hz. Peygamberin hadîslerinin daha kolay öğrenilebilmesi için, ilk dönemden itibaren bir 'Kırk Hadîs Geleneği' oluşturulmuştur. İlk kırk hadîs tasnifi Hicri 181 de vefat eden *Abdullah b. Mübarek'e* aittir. Kur'an ise baştan sona ezberlenme yoluna gidilerek kültürümüzde '*Hafızlık Geleneği*' oluşturulmuştur.

⁴ bk. el-Furkan 25/30; Tahâ 20/124.

İlâhiyat çılar da dâhil, günümüz insanının ise baştan sona Kur'ân'ı ezberlemesi oldukça zor görünmektedir. Ezberlenebilse bile günlük konuşmalarda Kur'ân âyetlerinin tamamının okunması da mümkün olmamaktadır. Bu itibarla tıpkı kırk hadîs geleneği gibi bir 'Kırk Âyet' vb. bir geleneğin oluşturulması ve öğrencilerimizin buna yönlendirilmesi gerekir diye düşünüyoruz. Zira yeterli olmasa da azımsanamayacak sayıda Kur'ân ve Tefsir dersi alarak mezun olan öğrencilerimizden pek çoğunda, mütevazı da olsa bir Kur'ân kültürünün oluşmadığı ve Kur'ân'ın muhtevasından habersiz olarak mezun oldukları ortadadır. Kur'ân'ın Ana Konuları dersi bunu bir ölçüde gerçekleştiriyor olsa da ders, dört yıl boyunca devam etmediği için yetersiz kalmaktadır. Aslında ilk dönemden itibaren Kur'ân ezberlemede oluşan '*Aşır Geleneği*' bu tezimizin temelini oluşturmaktadır. Bu çalışma, âyetleri *Kur'ân bütünlüğü içerisinde anlamaya engel parçacı bir yaklaşım* olarak görülüp eleştirilebilir. Ancak, *bütünü elde edilemeyen bir şeyi bütünüyle terk etmenin* doğru olmadığı kuralından hareketle, her bütüncül yaklaşımın temelinde de bir çeşit parçacı yaklaşım vardır düşüncesiyle biz, bu âyetleri derlemiş bulunmaktayız. Nitekim Hz. Peygamber başta olmak üzere sahâbe de günlük hayatta karşılaştıkları olaylar karşısında, konuyla ilgili âyetleri yalın olarak okumuşlardır.

Bu konuda örnek bir çalışma Mevlânâ Muhammed Ali'nin derleyip Ömer Rıza Doğrul'un dilimize kazandırdığı "Kur'ân'dan İktibaslar" (Konya, 1982) adlı çalışmadır. Adı geçen çalışmada Kur'ân'ın ana konularına dair âyetler, konu başlıkları altında ve nüzûl sırasına göre verilmiştir. Ömer Rıza çeviride bazı âyetlere kısa açıklamalar da ilave etmiştir. Eserin amacı önsözde, "Kur'ân-ı Kerim'in her insanı ilgilendiren temel konular hakkında ne buyurduğunu, bütün insanlara neler öğrettiğini, insanları hangi yolda yürüttüğünü, ilk bakışta okuyucuya göstermek; ayrıca insanlara Kur'ân'da aradıkları en önemli konuları aydınlatarak onları yanlış anlayış, bozuk ve batıl itikatlardan arındırmak" olarak belirtilmiştir.⁵

Çalışmada derlenen âyetler şu on iki ana başlıklar altında verilmiştir: Allah'ın sıfatları, İnsanın tekamülü, Aile hayatı, Medenî hayat, Devlet hayatı, Fikrî inkişaf, Ahlakî inkişaf, İnsan ruhunun Allah ile rabıtası, Vahy-i ilâhî, Daha yüksek hayat, ilâhi vahyin insanî cephesi, Kur'ân-ı Kerim.

Biz de bu çalışmamızda İlâhiyat Lisans Öğrencilerine Kur'ân, Kur'ân'ın Ana Konuları, Tefsir ve hatta Arapça derslerinde koordineli bir biçimde ve bir bütün halinde sunulmasını yararlı gördüğümüz Kur'ân'ın evrensel mesajlarını içeren yüz elli âyet kadarlık bir deneme sunmak istiyoruz. Derlediğimiz âyetleri, kısa başlıklar altında sunduk. Bu başlıkları elimizdeki Kur'ân fihristleri, Kur'ân konularıyla ilgili çalışmalardaki başlıklardan ziyade, âyetlerde öne çıkan anlamları kullanarak belirledik. Âyetlerin, bir dönem içerisinde ezberlenebilmesi için çalışma sınırlı tutulmuştur. Elbette verilen bu konu ve âyetlere başka pek çok konu ve âyet ilave

⁵ bk. Muhammed Ali, *Kur'ân'dan İktibaslar* (trc. Ömer Rıza Doğrul), Konya 1982, s. 3-4.

edilebilir. Derlenen bu âyetler, öğretmen, imam-vaiz, esnaf, iş adamı, ev hanımı ve benzeri alanlarda hizmet veren bir ilâhiyatçının gündemini oluşturması gereken âyetlerden seçilmiştir.

KUR'ÂN'DAN EVRENSEL MESAJLAR

(Âyetler ve Mealleri)

Okumak ve bilgilenmek:

Yaradan Rabb'inin adıyla oku! (اقرأ باسم ربك الذي خلق)⁶

De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? (قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ)⁷

Rabbim benim ilmimi artır, de (وقل رب زدني علما)⁸

Bilmediğin şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عِنْدَ مُسَوِّدٍ⁹

Hamdi Yüce Yaratıcıya özgü yapmak:

Tüm övgüler yalnızca Alemlerin Rabb'i olan Allah'adır ki O Rahmeti bol, İhsanı tükenmez ve Hüküm gününün tek sahibidir.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ¹⁰

Yüce Yaratıcıyı tanımak ve O'na karşı yükümlülükleri yerine getirmek:

Ey insanlar! Doğrusu Biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavim ve kabilelere ayırdık. Şüphesiz ki Allah katında en değerli olanınız, O'ndan en çok sakınan, yükümlülüklerini yerine getirendir. Doğrusu Allah bilen ve her şeyden haberdar olandır.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ¹¹

Ey insanlar, siz Allah'a muhtaçsınız, Allâh ise, işte zengin ve hamde lâıyk olan O'dur.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ¹²

Yüce Yaratıcıyı hesaba katarak/Allah bilinci içerisinde yaşamak:

Ey iman edenler, Allah'tan layıkıyla korkun ve ancak müslümanlar olarak can verin.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ¹³

Gücünüz yettiğince Allah'a karşı gelmekten sakının. Dinleyin, itaat edin, kendi iyiliğinize olarak harcayın. Nefsinin cimriliğinden korunanlar, kurtuluşa erenlerdir.

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ وَمَنْ يَوْقِ شَيْئًا مِنْ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ¹⁴

⁶ el-Alak 96/1. (İlk inen âyet)

⁷ ez-Zümer 39/9.

⁸ Tahâ 20/114.

⁹ el-İsra 17/36.

¹⁰ el-Fatiha 1/1-3.

¹¹ el-Hucurat 49/13.

¹² el-Fatr 35/15.

¹³ Âl-i İmrân 3/102.

¹⁴ et-Teğabün 64/16.

Ey iman edenler! Eğer Allah'tan sakınırsanız O size, iyi ile kötüyü ayırt edecek bir anlayış verir, günahlarınızı örter ve sizi bağışlar. Çünkü Allah büyük lütuf sahibidir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَشَاءُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ¹⁵

... Allah'tan sakınana, O bir çıkış yolu verir ve ona hiç beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah'a güvenip dayanırsa O, ona yeter....

...وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ...¹⁶

Ey inananlar, Allah'tan korkun ve herkes yarın için ne hazırladığına bir baksın. Allah'tan sakının/ O'na karşı yükümlülüklerinizi yerine getirin. Çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَتَنْتَظِرْ نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ¹⁷

Benliğini temizleyip arındıran, gerçekten kurtulmuştur. Onu kirletip örtense kaybetmiştir.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا¹⁸

Yüce Allah'ı anmak, O'nu hiç unutmamak-

Ey iman edenler! Allah'ı çokça zikredin, O'nu sabah akşam tesbih edin.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَبِيرًا وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا¹⁹

Biliniz ki, kâlpier ancak Allah'ı anmakla huzur bulur./²⁰ اَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

O yüzden Beni anın, Ben de sizi anayım. Bana şükredin, nankörlük etmeyin.

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونَ²¹

Sakın Allah'ı unutan ve bu nedenle Allah'ın onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın. Onlar, yoldan çıkan kimselerdir.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنَسَهُمُ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ²²

Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, size icabet edeyim. Çünkü Bana kulluğu bırakıp büyüklük taslayanlar aşağılanarak cehenneme gireceklerdir./

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ²³

Kullarım, sana benden sorarlarsa (söyle): Ben onlara yakınlım. duâ eden, bana duâ ettiği zaman onun duâsına karşılık veririm. O halde onlar da bana karşılık versin/benim çağrıma uysunlar, bana inansınlar ki, doğru yolu bulmuş olalar.

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ²⁴

Kim Rahmanı zikretmekten gafil olursa, yanından hiç ayrılmayan şeytanı ona musallat ederiz.

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ لَقَدْ ضَلَّ عَنْهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ²⁵

¹⁵ el-Enfâl 8/29.

¹⁶ et-Talak 65/2-3.

¹⁷ el-Haşr 59/18.

¹⁸ eş-Şems 91/9-10.

¹⁹ el-Ahzâb 33/41-42.

²⁰ er-Rad 13/28.

²¹ el-Bakara 2/152.

²² el-Haşr 59/19.

²³ el-Mümin 40/60.

²⁴ el-Bakara 2/186.

Kim Beni anmaktan/Benim Kur'an'ımdan yüz çevirirse şüphesiz onun için sıkıntılı bir hayat/geçim olacak ve Biz onu kıyamet günü kör olarak haşredeceğiz.

وَمَنْ أَغْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ²⁶

Yaratılışın gayesi Yaratıcıya kulluk.

Bizim sizi boş yere, oyun ve eğlence olarak yarattığımızı ve sizin Bize döndürülüp getirilmeyeceğinizi mi sandınız.

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ²⁷

Ben cinleri ve insanları, ancak bana ibadet/kulluk etsinler diye yarattım.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ²⁸

Ölünceye kadar Rabb'ine kulluk et. (واعبد ربك حتى يأتيك اليقين) ²⁹

De ki: 'Duânız/ibâdetiniz olmadıktan sonra Rabbim sizi ne yapsın? Size haber verdiklerimi yalanladınız. Bu yüzden cezâlandırılmanız gerekecektir.

قُلْ مَا يَتَّبِعَا بِكُمْ رَبِّي لَوْ أَنِّي دَعَاكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِوَامًا ³⁰

Kadın ve erkek hakları.

Rableri onlara şöyle karşılık verdi: Ben erkek olsun, kadın olsun, içinizden çalışan hiç kimsenin yaptığına boşa çıkarmam. Zaten siz hep birbirinizdensiniz....

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّمَّنْ ذَكَرَ أَبُو أُنَى بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ ³¹....

..Kadınlar sizin için bir elbise, siz de onlar için bir elbisesiniz... (...هَئِن لَّيْسَ لَكُم وَأَنْتُمْ لَيْسَ لَهُنَّ) ³²

Mümin erkeklerle mümin kadınlar birbirlerinin velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten sakındırır, namazı gereği gibi kılar, zekâtı verirler. Allah ve Peygamberine itaat ederler. İşte Allah, Onlara rahmet edecektir.

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ³³

Erkeklerin kadınlar üzerinde örfе uygun bir biçimde hakları olduğu gibi, kadınların da erkekler üzerinde bir takım hakları vardır. Ancak erkeklerin kadınlar üzerindeki hakları bir derece fazladır. Allah azizdir, hâkimdir.

وهن مثل الذي عليهن بالمعروف وللرجال عليهن درجة والله عزيز حكيم ³⁴

Allah'ın insanların bir kısmını bir kısmına üstün kulması yüzünden erkekler, kadınlar üzerinde yetkindirler. ³⁵ الرجال قوامون على النساء بما فضل الله بعضهم على بعض

²⁵ ez-Zuhruf 43/36.

²⁶ Tâhâ 20/124.

²⁷ el-Mû'minûn 23/115.

²⁸ ez-Zâriyât 51/56.

²⁹ el-Hicr 15/99.

³⁰ el-Furkân 25/77.

³¹ Âl-i İmran 3/195.

³² el-Bakara 2/187.

³³ et-Tevbe 9/71.

³⁴ el-Bakara 2/228.

³⁵ en-Nisâ 4/34.

Müminler ancak kardeşlerdir.

Müminler ancak kardeşlerdir. Kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki size rahmet edilsin.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ³⁶

İnsanî zaafılar:

İnsana bir nimet verdiğimiz zaman Bizden yüz çevirir ve yan çizer. Fakat ona bir şer dokunduğu zaman da yalvarır durur.

وَإِذَا أَلْمَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَغْرَضَ وَتَأَى بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ ³⁷

İnsan zayıf olarak yaratıldı./ وخلق الانسان ضعيفا ³⁸

Doğrusu insan çok zâlim ve pek nankördür./ ان الانسان لظلوم كفار ³⁹

İnsan çok acelecidir./ وكان الانسان عجولا ⁴⁰

İnsan oğlu pek eli sıkıdır./ وكان الانسان قسرا ⁴¹

İnsan, tartışmaya pek düşkündür./ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ⁴²

İşin gerçeği şu ki, insan aceleci, hırslı, sabırsız ve tahammülsüz yaratılmıştır.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ⁴³

Biz insanı gerçekten bir sıkıntı ve zorluk içerisinde/zorluklara dayanıklı olarak yaratmış.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ⁴⁴

Andolsun ki Biz insanı, en güzel bir biçimde yaratmış. Sonra da onu, aşağıların aşağısına düşürdük.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ {4} ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ⁴⁵

Doğrusu insan Rabbin'e karşı pek nankördür./ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ⁴⁶

Allah'ın nimetlerinin kıymetini bilmek:

O, size istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın nimetini saymaya kalksanız sayamazsınız. Doğrusu insan çok zâlim , pek nankördür.

وَأَنذَرْتُكُمْ مِّنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ⁴⁷

Hatırlayın, Rabbiniz size şöyle bildirmişti: Eğer şükrederseniz elbette size nimetimi artırım, yok eğer nankörlük ederseniz doğrusu benim azabım çok çetindir.

³⁶ el-Hucurât 49/10.

³⁷ Fussilet 41/51, el-İsrâ 17/83.

³⁸ en-Nisâ 4/28.

³⁹ İbrâhîm 14/34.

⁴⁰ el-İsrâ 17/11.

⁴¹ el-İsrâ 17/100.

⁴² el-Kehf 18/54.

⁴³ el-Me'âric 70/19-20.

⁴⁴ el-Beled 90/4.

⁴⁵ et-Tin 95/4-5.

⁴⁶ el-Âdiyât 100/6.

⁴⁷ İbrâhîm 14/34.

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ⁴⁸

Yüce Yaratacının kullarıyla iletişim aracı Kur'an:

Ey insanlar, size Rabbinizden bir öğüt, göğüslerde olan(sıkıntılar)a şifa ve inananlara bir yol gösterici ve rahmet gelmiştir.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مُوعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَحِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ⁴⁹

* Bu kitabı sana, her şey için bir açıklama, bir hidâyet ve rahmet kaynağı ve Müslümanlar için de bir müjdecî olarak indirdik.

وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ بَيِّنَاتٍ لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِّلْمُسْلِمِينَ ⁵⁰

Doğrusu bu Kur'an en doğru yola iletir; yararlı davranışlarda bulunan müminlere kendileri için büyük mükâfat olduğunu müjdeler..

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلْبَيِّنَاتِ هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ⁵¹

Biz sana Kitabı gerçekte indirdik ki, insanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği şekilde hükmedesin. Sakın hainlerden yana olma.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنَ لِّلْخَائِنِينَ خَصِيمًا ⁵²

Topluca Allah'ın ipine (Kur'an'a) sarılın ve ayrılığa düşmeyin. ⁵³وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

O halde kafirlere boyun eğme ve bununla/Kur'an'la var gücünle büyük bir savaş ver.

فَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ⁵⁴

Peygamberlerin geliş amacı:

Andolsun ki Biz, Allah'a kulluk edin ve putlardan sakının diye, her millete bir peygamber gönderdik.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ⁵⁵

Biz peygamber göndermedikçe kimseye azap edecek değiliz. ⁵⁶وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى تَبْعَثَ رَسُولًا

Peygamber en güzel örnektir:

Andolsun Allâh'ın Elçisinde sizin için Allah'a ve âhîret gününe kavuşmaya inanan ve Allâh'ı çok anan kimseler için, en güzel bir örnek vardır.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ⁵⁷

Peygambere itaat Allah'a itaattir:

Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Peygambere itaat edin, sizden olan yöneticilere de.

⁴⁸ İbrâhim 14/7.

⁴⁹ Yunus 10/57.

⁵⁰ en-Nahl 16/89.

⁵¹ el-İsrâ 17/9.

⁵² en-Nisâ 4/105.

⁵³ Âl-i İmran 3/103.

⁵⁴ el-Furkân 25/52.

⁵⁵ en-Nahl 16/36.

⁵⁶ el-İsrâ 17/15.

⁵⁷ el-Ahzâb 33/21.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ⁵⁸

Peygambere itaat eden, Allah'a itaat etmiş olur. (من يطع الرسول فقد أطاع الله)⁵⁹

Allah'ın insanlık için uygun gördüğü din İslâm'dır.

Doğrusu Allah katında geçerli din İslâm'dır. (إن الدين عند الله الإسلام)⁶⁰

Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı seçtim.

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا⁶¹

Kim İslâm'dan başka bir din ararsa, o ondan asla kabul edilmeyecektir, o kişi ahirette de zarar edenlerden olacaktır.

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ⁶²

Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah'ın insanları yaratmış olduğu fitrata çevir....

فَأَنِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقِيمُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ⁶³

İslâm dini kolaylık dinidir.

Allah hiç kimseye gücünün üstünde bir şey yüklemez./ لا يكلف الله نفسا الا وسعها⁶⁴

Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez./ يريد الله بكم اليسر ولا يريد بكم العسر⁶⁵

İslâm parçalanmaz bir bütündür.

Ey iman edenler! Hep birden barışa girin. Sakın şeytanın peşinden gitmeyin. Çünkü o, apaçık düşmanınızdır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ⁶⁶

Yoksa siz Kitabın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Sizden böyle yapanların cezası dünya hayatında ancak rezillik; kıyamet gününde ise en çetin azaba itilmeştir. Allah sizin yapmakta olduklarınızdan asla gafil değildir.

أَفْرَأَيْتُمْ يَعْضُ الْكِتَابَ وَتَكْفُرُونَ بَعْضُ فَمَا جَزَاء مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ⁶⁷

Nitekim Biz, Kur'an'ı kısımlara ayıranlara azabı indirmişizdir. Onlar, Kur'an'ı bölüp parçalara ayıranlardır./ كما أنزلنا على المقتسمين الذين جعلوا القرآن عضين⁶⁸

İnsanlardan kimi de Allah'a yalnız bir yönden kulluk eder./ ومن الناس من يعبد الله على حرف⁶⁹

⁵⁸ en-Nisâ 4/59.

⁵⁹ en-Nisâ 4/80.

⁶⁰ Âl-i İmran 3/19.

⁶¹ el-Mâide 5/3.

⁶² Âl-i İmran 3/85.

⁶³ er-Rûm 30/30.

⁶⁴ el-Bakara 2/286, 233; el-En'âm 6/152; el-A'râf 7/42; et-Talâk 65/7.

⁶⁵ el-Bakara 2/185.

⁶⁶ el-Bakara 2/208.

⁶⁷ el-Bakara 2/85.

⁶⁸ el-Hicr 15/90-91.

⁶⁹ el-Hac 22/11.

Gerçek izzet ve şeref kaynağı Yüce Allah'tır:

İzzet ve şeref isteyen bilsin ki, izzet ve şeref bütünüyle Allah'ındır. O'na ancak güzel sözler yükselir, onları da Allah'a Salih ameller ulaştırır.

مَنْ كَانَ يُرِيدَ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ⁷⁰

Herkes ne yaparsa kendine yapar:

Herkesin kazandığı iyilik kendi yararına, işlediği kötülük de kendi zararındır.

لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ⁷¹

Herkes kazandığına bağlıdır. / كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ⁷²

İyilik yaparsanız, kendi yararınızdır; kötülük yaparsanız o da kendi zararınızdır.

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا ⁷³

Gerçek şu ki, hiçbir günahkar bir başkasının günahını çekmez. İnsan için ancak çalışıp didindiği vardır.

أَلَا تَرَوْا وَازِرَةً وِزَّرَ أُخْرَى وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ⁷⁴

İnkarcıların çalışmaları boşa gidecektir:

Onların (inkârcıların) yaptıkları, dünyâda da, âhirette de boşa çıkmıştır ve onların hiçbir yardımcısı da yoktur.

أَوَلَيْكَ الَّذِينَ خِطَبْتُ أَغْمَأْتُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ⁷⁵

Münafıkların cehennemdeki yeri:

Doğrusu iki yüzlüler, ateşin en aşağı tabakasındadırlar. Onlar için hiçbir yardımcı bulamazsın.

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ⁷⁶

Kıtap ehlinin sapkınlığı:

Onlar, Hahamlarını ve rahiplerini Allah'tan ayrı rabler edindiler, Meryem oğlu Mesih'i de öyle. Oysa kendilerine yalnız tek Tanrı olan Allah'a ibâdet etmeleri emredilmişti. O'ndan başka tanrı yoktur. O, onların ortak koştukları şeylerden münezzehtir.

اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمْ رُؤُوسًا لَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَاللَّهُ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⁷⁷

Sosyal Değişim Yasası:

...Bir toplum kendi gidişatını değiştirmedikçe Allah, onlarda bulunanı değiştirmez....

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغَيِّرُ مَا بَقِيَ حَتَّى يُغَيَّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ ⁷⁸

⁷⁰ el-Fatır 35/10.

⁷¹ el-Bakara 2/286.

⁷² et-Tûr 52/21; el-Müddessir 74/38.

⁷³ el-İsrâ 17/7.

⁷⁴ en-Necm 53/38-39.

⁷⁵ Al-i İmran 3/22.

⁷⁶ en-Nisâ 4/145.

⁷⁷ et-Tevbe 9/31.

⁷⁸ er-Rad 13/11.

Bizim uğrumuzda çalışıp çabalayanları/cihad edenleri, Biz elbette kendi yollarımıza erİştireceğiz. Hiç şüphesiz Allah iyilik güzelliğ yaparlarla beraberdir.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ⁷⁹

İnsanların bizzat kendi işledikleri yüzünden karada ve denizde fesat belirdi. Allah da belki dönerler diye yaptıklarının bir kısmını böylece kendilerine tattırır.

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ⁸⁰

Her şeyi O bilir ve her şey O'nun izniyle olur:

Şüphesiz ki ne yerde, ne de gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ⁸¹

Yeryüzünde vuku bulan ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki Biz onu yaratmadan önce bir kitapta yazılmış olmasın. Şüphesiz bu, Allah'a kolaydır.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ⁸²

Gaybın anahtarları Allah'ın yanındadır, onları ancak O bilir. Karada ve denizde ne varsa hepsini bilir. O'nun bilgisi dışında bir yaprak bile düşmez. Yerin karanlıkları içindeki tek bir tane, yaş kuru ne varsa hepsi apaçık bir kitaptadır.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا زَبْءٌ وَلَا نَبِيسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ⁸³

İyiliği yayıp kötülüklere engel olmak:

İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülükten alıkoyan bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.

وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ⁸⁴

Gerçek iyilik:

İyilik yüzlerinizi doğuya batıya çevirmek değildir. Asıl iyilik, kişinin Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara ve peygamberlere inanması; yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcaması, namaz kılması ve zekât vermesi; anlaşma yaptığında sözünde durması; sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabretmesidir. İşte doğru olanlar bunlardır. Muttakiler de ancak onlardır.

لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَسَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بَعْضُهُمْ بِالْآخِرِ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ⁸⁵

Hayırda yarışmak:

Herkesin yöneldiği bir yönü vardır. Öyleyse siz hayırlarda yarışın.

⁷⁹ el-Ankebût 29/69.

⁸⁰ er-Rûm 30/41.

⁸¹ Al-i İmran 3/5.

⁸² el-Hadîd 57/22.

⁸³ el-En'âm 6/59.

⁸⁴ Al-i İmran 3/104.

⁸⁵ el-Bakara 2/177.

وَلِكُلِّ وِجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّيهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ⁸⁶

Azık edinin, azıkların en hayırlısı takvadır. Ey akıl sahipleri Allahtan hakkıyla sakının.

وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ⁸⁷

İyilik ve takva üzere yardımlaşın. Günah ve düşmanlıkta yardımlaşmayın.

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِنْمِ وَالْعُدْوَانِ ⁸⁸

İyilik ve kötülüğü küçümsememek:

Kim zerre miktar hayır yapmışsa onu görür. Kim de zerre miktar şer işlemişse onu görür.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ⁸⁹

İnsanları gerçeğe en güzel şekilde davet etmek:

Sen Rabb'inin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et.

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بَالِغِي هِيَ أَحْسَنُ ⁹⁰

Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.

خُذِ الْقَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ⁹¹

Siz haddi aşan bir toplum oldunuz diye, sizi Kur'an'la uyarmaktan vaz mı geçelim?

أَلْتَضَرُّبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُسْرِفِينَ ⁹²

Her işte ve her şartta adaleti gözetmek:

Şüphesiz ki Allah size emanetleri mutlaka ehil olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne kadar güzel öğütler veriyor. Doğrusu Allah her şeyi işitici ve görücüdür.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَوَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ

سَمِيعًا بَصِيرًا ⁹³

Ey inananlar! Öz benliğiniz, ana-babanız, yakınlarınız aleyhine de olsa, zengin veya fakirde olsalar, adaleti dimdik ayakta tutarak Allah için tanıklar olun.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ ⁹⁴

Ey iman edenler! Adalet ve dürüstlüğün tanıkları olarak Allah için kollayıp gözetenler olun. Bir topluluğa olan kininiz, sizi adaletsiz davranmaya itmesin sakın. Adaletli olun. Bu takvaya daha uygundur. Allah'tan korkun. Allah, yapmakta olduklarınızdan haberdardır.

⁸⁶ el-Bakara 2/148; el-Mâide 5/48.

⁸⁷ el-Bakara 2/197.

⁸⁸ el-Mâide 5/2.

⁸⁹ ez-Zilzâl 99/7-8. Âyet, Kur'an'ın en kapsamlı âyeti olarak nitelendirilmiştir. bk. Zerkeşi, *el-Burhân*, I, 438-448; Suyûtî, *el-İtkân*, II, 204-208.

⁹⁰ en-Nahl 16/125.

⁹¹ el-A'râf 7/199.

⁹² ez-Zuhruf 43/5.

⁹³ en-Nisâ 4/58.

⁹⁴ en-Nisâ 4/135.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ عَلَى آَلَا تَعْدِلُوا غَدِيبُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ⁹⁵

Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği, akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ⁹⁶

Hep dosdoğru olmak:

Emr olunduğun üzere dosdoğru ol. (فَاسْتَقِيمْ كَمَا أَمَرْتُ)⁹⁷

Dinin direği namaz:

Ey inananlar! Namaza kalktığınız zaman, yüzlerinizi ve dirseklere kadar ellerinizi yıkayın; başlarınızı ve topuklara kadar ayaklarınızı meshedin. Eğer cünüp iseniz tam temizlenin/boy abdesti alın. Hasta, yahut yolcu iseniz, yahut biriniz tuvaletten gelmişse, ya da kadınlara dokunmuş da su bulamamışsanız temiz toprağa teyemmüm edin; ondan yüzlerinize ve ellerinize sürün. Allâh size güçlük çıkarmak istemiyor, fakat sizi temizlemek ve size olan nimetini tamamlamak istiyor ki, şükredesiniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطْبُؤُا رُءُوسَكُمْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِمَّا بَرَدَ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَسَوْنَ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ⁹⁸

O korkulu zamanda namazı kıldınız mı gerek ayakta, gerek otururken ve gerek yanlarınız üzerinde hep Allah'ı zikredin. Korkudan kurtulduğunuzda namazı tam erkânı ile kılın. Çünkü namaz müminlere belirli vakitlerde yazılı bir farzdır.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا⁹⁹

Sana vahyedilen kitabı oku ve namaz kıl. Doğrusu namaz, hayasızlıktan ve kötülüktan alıkoyar. Allah'ı anmak elbette ibadetlerin en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir.

أَلَمْ نَأْمُرْكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْكَاتِبِينَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ¹⁰⁰

Ailene namazı emret, kendin de sabırla ona devam et. (وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا)¹⁰¹

Takvaya götüren ibadet oruc:

Ey inananlar! Sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de oruc farz kılındı. Umulur ki bu sayede takvaya erersiniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ¹⁰²

Müminliğin temel özelliklerinden infak:

⁹⁵ el-Mâide 5/8.

⁹⁶ en-Nahl 16/90. Âyet, Kur'an'ın en muhkem, en kapsamlı âyeti olarak nitelendirilmiştir. bk. Zerkeşi, *el-Burhân*, I, 438-448; Suyûtî, *el-İtkân*, II, 204-208.

⁹⁷ Hud 11/112.

⁹⁸ el-Mâide 5/6.

⁹⁹ en-Nisâ 4/103.

¹⁰⁰ el-Ankebût 29/45.

¹⁰¹ Tâhâ 20/132.

¹⁰² el-Bakara 2/183.

O müttakiler, gabya inanır, namazı adam akıllı kılar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden hep infak ederler.

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ¹⁰³

Sevdiğiniz şeylerden harcamadıkça iyiliğe eremezsiniz. Harcadığınız her şeyi Allah çok iyi bilmektedir.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ¹⁰⁴

... ta ki mal, yalnızca zenginlerin tekelinde dolaşan bir devlet olmasın.

كَيْ لَا يَكُونَ دَوْلَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ ¹⁰⁵

Onların mallarında, muhtaç ve yoksullar için bir hak vardır./ وفي أموالهم حق للسائل والغرم ¹⁰⁶

Allah'ın müminler üzerindeki hakkı Hacc:

Yoluna güç yetirebilenlerin o evi haccetmesi Allah'ın insanlar üzerinde hakkıdır.

وَاللَّهُ عَلَى النَّاسِ حَاجُّ الْبَيْتِ مِنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ¹⁰⁷

O'nun için yaşamak/Hayatı O'na adamak:

De ki, doğrusu benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm alemlerin Rabbi Allah içindir. O'nun ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim.

قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ¹⁰⁸

Hakikatın önünde en büyük engel fitne:

Fitne çıkarmak/ baskı ve bozgunculuk, adam öldürmekten daha kötü ve tehlikelidir./ والفتن أشد ¹⁰⁹ من القتل

Barış ise hep hayırdır./ والصالح خير ¹¹⁰

Fitne engelini ortadan kaldırmak:

Fitne ortadan kalkıncaya ve din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın. Onlar inkâr ve fitneye son verirse, elbette Allah onların yaptıklarını çok iyi görür./

وَقَابِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الَّذِينَ لِلَّهِ فَإِنْ انْتَهَرُوا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ¹¹¹

Hoşunuza gitmediği halde savaş size yazıldı. Bir şey sizin için hayırlı olduğu halde siz onu hoş görmeyebilirsiniz. Yine bir şey sizin için şer olduğu halde, siz onu sevebilirsiniz. Allah bilir, siz bilmezsiniz.

حُبِّ عَلَيْكُمْ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْةٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ

لَا تَعْلَمُونَ ¹¹²

¹⁰³ el-Bakara 2/3.

¹⁰⁴ Âl-i İmran 3/92.

¹⁰⁵ el-Haşr 59/7.

¹⁰⁶ ez-Zâriyât 51/19.

¹⁰⁷ Âl-i İmran 3/97.

¹⁰⁸ el-En'âm 6/162-163.

¹⁰⁹ el-Bakara 2/191.

¹¹⁰ en-Nisâ 4/128.

¹¹¹ el-Bakara 2/193; el-Enfâl 8/39.

Şehidler ölmez:

Allâh yolunda öldürülenlere, 'ölüler' demeyin; hayır, onlar diridirler, ama siz farkında olmazsınız.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ¹¹²

Haksız yere cana kıymak:

Yanlışlık dışında bir mümin, bir mümini öldüremez./ وما كان لمؤمن أن يقتل مؤمناً إلا خطأ ¹¹⁴

Kim, bir cana kıymamış, ya da yeryüzünde bozgunculuk yapmamış olan bir canı öldürürse, sanki bütün insanları öldürmüş gibidir. Kim de onun hayatını kurtarmak sûretiyle yaşatırsa, bütün insanları yaşatmış gibi olur.

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا ¹¹⁵

Nikah Allah'ın emridir:

İşte bu yüzdendir ki İsrailoğulları'na şöyle yazmıştık: Kim, bir cana veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere) bir cana kıyarsa bütün insanları öldürmüş gibi olur. Her kim bir canı kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur. Peygamberlerimiz onlara apaçık deliller getirdiler; ama bundan sonra da onlardan çoğu yine yeryüzünde aşırı gitmektedirler.

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ¹¹⁶

İçinizden bekârları ve köle ve câriyelerinizden iyileri evlendirin. Eğer yoksul iseler, Allâh, lutfiyle onları zengin eder. Allâh'ın mülkü geniştir, O, her şeyi bilendir.

وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَسْرِعُ عِلِيمٍ ¹¹⁷

Çocuk ve mal birer sınav aracıdır:

Bilin ki mallarınız ve çocuklarınız birer fitne(sınav)dır. Allah'a gelince büyük mükâfât, o'nun yanındadır. ¹¹⁸ واعلموا أنما أموالكم وأولادكم فتنة وإن الله عنده أجر عظيم

Bir Kur'ân ilkesi Şurâ:

İş hakkında onlara danış. Kararını verdiğin zaman da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah kendisine dayanıp güvenenleri sever. ¹¹⁹ وشارورهم في الأمر فإذا عزمت فتوكل على الله إن الله يحب المتوكلين

Onların işleri aralarında danışma ileidir. ¹²⁰ وأمرهم شورى بينهم

Ana-babaya iyi davranmak:

¹¹² el-Bakara 2/216.

¹¹³ el-Bakara 2/154.

¹¹⁴ en-Nisâ 4/92.

¹¹⁵ el-Mâide 5/32.

¹¹⁶ er-Rûm 30/21.

¹¹⁷ en-Nur 24/32.

¹¹⁸ el-Enfâl 8/28.

¹¹⁹ Âl-i İmran 3/159.

¹²⁰ eş-Şurâ 42/38.

Rabbin sadece kendisine kulluk etmenizi, ana babanıza da iyi davranmanızı kesin bir şekilde emretti./ وقضى ربك ألا تعبدوا إلا إياه وبالوالدين إحسانا¹²¹

Allah kimleri sever?

Allah, çok bağışlayan ve çok sevendir./ وهو الغفور الودود¹²²

Doğrusu Allah, iyilik yapanları sever./ إن الله يحب المحسنين¹²³

Doğrusu Allah manen ve maddeten temizlenenleri sever./ إن الله يحب المتطهرين¹²⁴

Allah, müttakileri sever./ فإن الله يحب المقين¹²⁵

Allah sabredip yılmadan direnenleri sever./ والله يحب الصابرين¹²⁶

Allah, tevekkül edenleri sever./ إن الله يحب المتوكلين¹²⁷

Allah, adalet sahiplerini sever./ إن الله يحب المقسطين¹²⁸

Allah, kendi yolunda, duvarları birbirine perçinlenmiş bir bina gibi, saf tutarak çarpışanları sever./ إن الله يحب الذين يقاتلون في سبيله صفا كأنهم مبين مرصوص¹²⁹

Allah kimleri sevmez?

Doğrusu Allah, haddi aşanları sevmez./ إن الله لا يحب المعتدين¹³⁰

Allah kafirleri sevmez./ فإن الله لا يحب الكافرين¹³¹

Allah zâlimleri sevmez./ والله لا يحب الظالمين¹³²

Allah, bozguncuları sevmez./ والله لا يحب المفسدين¹³³

Allah, nankörlük ve günaha batmış olanları sevmez./ والله لا يحب كل كفار أثيم¹³⁴

Allah, böbürlenip duran ve daima kendini beğenenleri sevmez./ إن الله لا يحب من كان مختالا فيخورا¹³⁵

Allah, şımarıkları sevmez./ (إن الله لا يحب الفرحين)¹³⁶

Allah, kibirlileri sevmez./ (إنه لا يحب المستكبرين)¹³⁷

¹²¹ el-İsrâ 17/23.

¹²² el-Burüc 85/14.

¹²³ el-Bakara 2/195, Âl-i İmran 3/134, 148, el-Mâide 5/13, 93.

¹²⁴ el-Bakara 2/222, et-Tevbe 9/108.

¹²⁵ Âl-i İmran 3/76, et-Tevbe 9/4, 7.

¹²⁶ Âl-i İmran 3/146.

¹²⁷ Âl-i İmran 3/159.

¹²⁸ el-Mâide 5/42, el-Hucurât 49/9, el-Mümtahine 60/8.

¹²⁹ es-Sâf 61/4.

¹³⁰ el-Bakara 2/190, el-Mâide 5/87, el-A'râf 7/55.

¹³¹ Âl-i İmran 3/32, er-Rûm 30/45.

¹³² Âl-i İmran 3/57, 140, eş-Şûrâ 42/40.

¹³³ el-Mâide 5/64, el-Kasas 28/77.

¹³⁴ el-Bakara 2/276.

¹³⁵ en-Nisâ 4/36, 31 Lokman 18, 57 Hadud 23.

¹³⁶ el-Kasas 28/76.

¹³⁷ en-Nahl 16/23.

Allah, sürekli hainlik eden günahkarları sevmez. (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَالًا أَيْمًا)¹³⁸

Allah, israfçıları sevmez. (إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ)¹³⁹

Günahlardan sakınmak

De ki: Gelin size Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın, ana-babaya iyilik edin, fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. Sizin de onların da rızkını biz veriz. Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Allah'ın yasakladığı cana kıymayın. İşte bunlar, Allah'ın size emrettikleridir. Umulur ki düşünüp anlırsınız.

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذِكْرَكُمْ وَصَاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَقْلِقُونَ¹⁴⁰

Zina, açık bir kötülüktür.

Zinâya yaklaşmayın, çünkü o, açık bir kötülüktür, çok kötü bir yoldur!

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجَ الَّهِ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا¹⁴¹

İçki kumar fal, şeytan işidir.

Ey inananlar, şArap, kumar, dikili taşlar, şans okları şeytân işi birer pisliktir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوا لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ¹⁴²

Faiz haramdır.

Ey inananlar, kat kat ribâ yemeyin, Allah'tan korkun ki, kurtuluşa eresiniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ¹⁴³

Ümitvar olmak

De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir.

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ¹⁴⁴

Rabb'inizin mağfiretine ve sakınanlar için hazırlanmış olup genişliği göklerle yer kadar olan cennete koşunuz.

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ¹⁴⁵

Kıyametin zamanını Ancak Allah bilir ve o çok yakındır.

İnsanlar sana kıyametin zamanını soruyorlar. De ki: Onun bilgisi Allah katındadır. Hem nereden bileceksin, belki de zamanı çok yakındır.

¹³⁸ en-Nisâ 4/107, el-Enfâl 8/58, el-Hac 22/38.

¹³⁹ el-En'âm 6/141, el-A'râf 7/31.

¹⁴⁰ el-En'âm 6/151

¹⁴¹ el-İsrâ 17/32.

¹⁴² el-Mâide 5/90.

¹⁴³ Âl-i İmran 3/130.

¹⁴⁴ ez-Zümer 39/53. Âyet, Kur'ân'ın en ümit verici âyeti olarak nitelendirilmiştir. bk. Zerkeşi, *el-Burhân*, I, 438-448; Suyûtî, *el-İkân*, II, 204-208.

¹⁴⁵ Âl-i İmran 3/133.

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ فَلَنْ لَّمَّا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُذَرِّكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ¹⁴⁶

Göklerin ve yerin gaybı Allah'a aittir. Kıyametin kopması ise, göz açıp kapama gibi veya daha az bir zamandan ibarettir. Şüphesiz Allah her şeye kadirdir.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ¹⁴⁷

Hesap gününün bilincinde olmak

¹⁴⁸ والى الله المصير / Hepinizin dönüşü ancak Allah'adır.

O gün, ne mal fayda verir, ne de oğullar.. Ancak Allah'a temiz bir kalp ile gelenler hariç.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ¹⁴⁹

Allah'a döndürüleceğiniz ve sonra hiç haksızlığa uğratılmadan herkesin kazancının eksiksiz olarak kendisine verileceği bir günden sakının.

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ¹⁵⁰

Son olarak şunu söylemek istiyorum. Bu âyetler, genellikle bir ilâhiyatçının, öğretmenin, imam, vaiz, esnaf, yada dini bilen bir esnaf, bir toplum adamı, bir işadamı, bir ev hanımı ya da eş olarak hizmet ederken gündemini oluşturan konularla ilgili âyetleri ön plana çıkararak böyle bir sunum ve bir ders kitapçığı şeklinde öğrencilerimizle takip etmiş olduk. Sizlerle bu toplantı vesilesiyle paylaşmış ve bu konuyla ilgili görüş ve katkılarınızı memnuniyetle alma ihtiyacını hissettik. Tabi burada bu âyetleri işlerken Arapça hocalarıyla –Kur'ân-ı Kerîm hocalarıyla zaten koordineli olarak çalışıyoruz da-, koordineli çalışarak Araçacılarımızın gramer bilgilerini öğrencilere verirken âyet öncelikli ve özellikle de bizim ezberlettiğimiz âyetleri örnek cümleler olarak sunmalarının sağlanmasının yararlı olacağını düşünüyoruz. Saygı ve sevgilerimle.

¹⁴⁶ el-Ahzâb 33/63.

¹⁴⁷ en-Nahl 16/77.

¹⁴⁸ el-Bakara 2/285; Âl-i İmran 3/28; el-Mâide 5/18; en-Nûr 24/42; Lokman 31/14; el-Fâtır 35/18; el-Ğâfir 40/3; eş-Şûrâ 42/15; Kâf 50/43; el-Mümtehine 60/4; et-Teğâbûn 64/3 (Masîr); Âl-i İmran 3/55; el-Mâide 5/48, 105; el-En'âm 6/60, 108, 164; Yunus 10/4, 23, 46, 70; Hûd 11/4; el-Ankebût 29/8; Lokman 31/15, 23; ez-Zümer 39/7 (mercî'); er-Ra'd 13/36 (meâb). Bunlardan başka, Rabbinize döndürüleceksiniz, me'âlinde onlarca âyet var.

¹⁴⁹ eş-Şuarâ 26/88-89.

¹⁵⁰ el-Bakara 2/281. (Son inen âyet)